

ASPECTE DE CONSTITUȚIONALITATE A UNOR DISPOZIȚII DIN LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ, NECONCORDANTE CU REGLEMENTĂRI INTERNAȚIONALE

Prin numeroase sesizări adresate Curții Constituționale pentru controlul *a priori* al constituționalității unor legi ori pentru soluționarea unor excepții de neconstituționalitate, ridicate în fața instanțelor judecătorești, se solicită constatarea neconstituționalității unor dispoziții legale pe motivul că sunt contrare unor reglementări internaționale, cuprinse în pacte sau tratate internaționale, la care România este parte, invocându-se prevederile art.20 din Constituție, ca temei al declarării ca neconstituționale a dispozițiilor legale criticate.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a României a reținut, în mai multe cazuri, contrarietatea unor dispoziții legale din legislația internă cu anumite reglementări internaționale ori lipsa reglementării prin legi interne a unor relații sociale care sunt reglementate prin acte internaționale. Până în prezent, Curtea a reținut neconstituționalitatea unor texte de lege numai în cazurile în care acestea, pe lângă faptul că sunt neconcordante cu reglementări internaționale, contravin și anumitor dispoziții exprese ale Constituției. Lipsa reglementării legale a unor domenii sau probleme nu este relevantă sub aspect constituțional, întrucât omisiunea legislativă nu poate constitui obiect al controlului de constituționalitate, dar, în cazul existenței unor neconcordanțe între legea internă și reglementarea internațională, se pune problema dacă neconcordanța face ca legea internă să fie declarată neconstituțională ori se impun soluții de altă natură?

Credem că simpla neconcordanță a unor dispoziții din legislația națională cu reglementările internaționale, dacă ele nu încalcă, în același timp, și anumite dispoziții sau principii constituționale, nu constituie temei pentru declararea neconstituționalității. În asemenea situații, se pun probleme de interpretare și aplicare a legii, de stabilire a priorității unora sau altora dintre reglementările concurente. Aceste probleme, în raport cu prevederile Constituției noastre, trebuie examinate distinct pentru două situații diferite, și anume:

1. Articolul 11 din Constituție prevede: "*(1) Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte.*

(2) Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern."

Din acest text constituțional, rezultă că toate tratatele internaționale, la care România este parte, în urma ratificării lor de către Parlament, devin componente ale dreptului intern, indiferent de domeniul sau obiectul lor de reglementare. Așadar, tratatele ratificate

apar ca acte normative, în principiu, de aceeași valoare și forță juridică ca și a celorlalte acte normative elaborate de autoritatea legiuitoare națională.

În situația în care o anumită problemă este reglementată numai printr-un tratat internațional, nu și printr-o lege internă, este evident că tratatul internațional ratificat se aplică în mod nemijlocit. În schimb, în situația în care o anumită problemă este reglementată atât printr-un tratat ratificat, cât și printr-o lege internă, dar în mod diferit, se pune problema care dintre cele două acte normative, în principiu, de aceeași forță juridică, se aplică în cazuri concrete. Precizăm, pentru început, că problema aplicării legii nu poate forma obiect al contenciosului constituțional, având în vedere dispozițiile art.2 alin.(3) teza a doua din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, potrivit căreia, *"De asemenea, Curtea Constituțională nu se poate pronunța asupra modului de interpretare sau aplicare a legii, ci numai asupra înțeleșului său contrar Constituției"*. Aplicabilitatea unuia sau a altuia dintre actele normative concurente urmează, în consecință, să fie stabilită de către instanțele judecătorești ori de către alte autorități publice cu atribuții în aplicarea prevederilor actelor normative respective.

Reflectând asupra soluției corecte în această problemă, considerăm că, ținând seama de obligația asumată de statul român, înscrisă în art.11 alin.(1) din Constituție, aceea de a îndeplini *"întocmai"* obligațiile ce-i revin din tratatele internaționale la care este parte, au prioritate aceste tratate.

2. Potrivit prevederilor art.20 din Constituție: *"(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.*

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale."

În legătură cu dispoziția din alin.(1) al art.20 referitoare la interpretarea Constituției, reținem că aceasta devine incidentă în cazul în care se solicită constatarea neconstituționalității unor dispoziții legale pe motivul că ele ar fi contrare unei norme constituționale privitoare la drepturile și libertățile cetățenilor. Astfel, temeiul declarării ca neconstituțională a unei dispoziții legale îl constituie încălcarea prin aceasta a anumitor dispoziții constituționale, iar nu neconcordanța cu reglementările internaționale. Art.20 alin.(1) obligă Curtea Constituțională să interpreteze dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului și cu celelalte pacte și tratate la care România este parte. Dacă va constata că o anumită dispoziție constituțională, interpretată în modul dispus de art.20 alin.(1) din Constituție, este încălcată prin reglementarea legală supusă controlului de constituționalitate, Curtea Constituțională va constata neconstituționalitatea acesteia.

În ipoteza alineatului (2) al art.20 din Constituție, când *"există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne"*, conform dispoziției constituționale, *"au prioritate reglementările internaționale"*. Ni se pare evident că, în asemenea situații, nu se pune nici o problemă de constituționalitate de competența contenciosului constituțional, ci una de aplicare a legii. Ca atare, instanțele judecătorești ori celelalte autorități publice vor aplica, în cazuri concrete, în mod nemijlocit reglementările internaționale, care au prioritate față de legile interne.

Simplul fapt al existenței neconcordanței dintre reglementări internaționale și unele dispoziții din legislația internă nu înseamnă, deci, neconstituționalitatea celor din urmă, dacă nu se constată, în același timp, contrarietatea acestora cu dispoziții sau principii ale Constituției.

Gábor KOZSOKÁR
Judecător la Curtea Constituțională